Prima instanță: Judecătoria Chişinău (sediul Centru) judecător : Igor Pulbere
Dosarul nr. 2a-971/24
2-22036393-02-2a-11032024

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

16 mai 2024 mun. Chişinău

Instanța compusă din:
Preşedintele ședinței, judecătorul Ruxanda Pulbere
Judecători Dorin Dulghieru și Ala Malîi

examinînd în procedură scrisă, fără dezbateri publice, în lipsa participanților la proces, cererea de apel declarată de reprezentantul apelantului, OCN „R*****” SRL, Valuța Alexandru, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 08 decembrie 2023, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „R*****” SRL către ***** privind încasarea datoriei,

c o n s t a t ă:

La 16 martie 2022, OCN „R*****” SRL a depus o cerere de chemare în judecată către ***** privind încasarea datoriei.

În motivarea cererii a invocat că, cu pîrîtul *****, după prezentarea informației precontractuale în formă scrisă, unde pîrîtului i-au fost explicate principalele caracteristici ale produsului de împrumutare, costurile împrumutului, precum și alte aspecte juridice importante, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, modificat și completat ulterior, prin care împrumutătorul OCN „R*****” SRL, a acordat pîrîtului ***** un împrumut, sub formă de mijloace bănești, în sumă de 30 000 lei, pe un termen de 24 luni. Totodată, la momentul semnării contractului de împrumut, părțile au stabilit modalitatea de rambursare a împrumutului conform Părții nr.3 al contractului de împrumut - Graficul de rambursare a împrumutului.

Susține că, în conformitate cu pct. 3.2. lit. a) al contractului de împrumut, părțile au convenit: ”debitorul va plăti către împrumutător ratele în mărimea și conform periodicității prevăzute în contractul de împrumut și în strictă corespundere cu graficul de rambursare al împrumutului, începînd cu data primei rate specificate în contract. Părțile înțeleg că fiecare rată include sumele destinate restituirii împrumutului, achitării dobînzii, comisionului/lor, aferente acestuia.

Dobînda se calculează lunar din data semnării prezentului contract de împrumut, la soldul curent a împrumutului, reieșind dintr-un an de 365/366 zile".

Mai mult, în conformitate cu prevederile contractului de împrumut, pîrîtul ***** s-a obligat să achite pentru utilizarea împrumutului dobînda aferentă împrumutului în mărime do 15,00 % anual.

Totodată, în pct. 3.1. lit. c) părțile au convenit asupra faptului ca pentru acordarea împrumutului, debitorul se obligă să plătească creditorului un comision unic la acordarea împrumutului, în mărime de 900 lei. În același timp, conform pct. 3.1. lit. d) părțile au stabilit pentru administrarea împrumutului un comision lunar de 450 lei, indicat în Graficul de plăți și care se include în rata de plată lunară.

Invocă faptul că, în conformitate cu pct. 3.2. lit. b) părțile au stabilit de comun acord ca "în cazul cînd împrumutatul va achita integral la termenul stabilit orice sumă scadentă conform prezentului contract, prevăzută în graficul de rambursare al împrumutului, acesta va achita o dobîndă de întîrziere egală cu suma dintre rata anuală a dobînzii prevăzute în prezentul contract și 10 (zece) procente anual. Dobînda de întîrziere se va calcula anual reieșind din anul calendaristic de 365/366/zile. Totodată, părțile au convenit ca dobînda de întîrziere achitată de împrumutat către împrumutător nu poate fi mai mică decît suma de 20 lei pentru fiecare zi de întîrziere și urmează a fi achitată către împrumutător imediat. Achitarea dobînzii de întîrziere nu exonerează pe împrumutat de îndeplinirea condițiilor contractuale."

Susține că, conform pct. 7 al contractului de împrumut, părțile au stabilit: "Părțile prin semnătura lor, confirmă că au negociat condițiile contractuale, înțelegînd pe deplin natura juridică a contractului, precum și consecințele acestuia, au acceptat toate clauzele după cum au fost negociate și incluse în textul contractului".

Menționează că, executarea corespunzătoare a obligațiilor Debitorului, asumate conform Contractului de împrumut, a fost garantat cu fidejusiunea domnului Roșca Victor conform Contractului dc fidejusiuni nr. 23 din 03 octombrie 2017 la Contractul de împrumut nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017.

Totodată, urmare a neexecutării obligațiilor contractuale și în scopul soluționării pe cale amiabilă a litigiului, reclamantul s-a adresat către Părți cu multiple apeluri telefonice și notificări, ultima notificare expediată la 18 februarie 2022, privind încălcarea prevederilor contractuale manifestate prin neachitarea în termen a plăților lunare și a fost solicitat rambursarea integrală a împrumutului, în termen de 15 zile, însă cu toate acțiunile întreprinse, pîrîtul *****, cît și fidejusorul Roșca Victor, nu au reacționat pînă în prezent, nu și-au onorat obligațiile asumate.

Astfel, conform calculului desfășurat la contractul de împrumut nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, suma datoriilor acumulate de către debitor, constituie 19

710,87 lei, dintre care: 5141,73,84 lei - soldul creditului; 2 059,14 lei - dobînda; 4 950 lei - comision lunar de administrare; 7 560 lei - dobînda de întîrziere.

Solicită reclamantul încasarea silită și în mod solidar din contul debitorului ***** și Roșca Victor în contul OCN „R*****” SRL, a datoriei acumulate conform contractului de împrumut nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, în sumă de 19 710,87 lei și a taxei de stat în mărime de 591,33 lei.

Soluția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 08 decembrie 2023, s-a constatat nulitatea absolută a clauzelor Contractului de împrumut cu dobînda nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, (Partea 1. Informații de bază) „Comision de administrare lunar - 450 lei” şi pct. 3.2 lit. b) din Partea 2. Condiții generale, ca fiind abuzive. S-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de OCN „R*****” SRL către ***** privind încasarea datoriei..

Pretențiile din cererea de apel:

La 20 decembrie 2023, OCN „R*****” SRL a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 08 decembrie 2023, solicitând admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă în sensul formulat.

În motivarea apelului, s-a reiterat motivele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată, invocînd că instanța de fond neîntemeiat le-a respins ca fiind lipsite de suport probatoriu, or, partea apelantă/reclamantă a prezentat probe suficiente, concludente și pertinente în susținerea poziției sale.

A mai indicat partea apelantă, că instanţa de fond a aplicat în mod eronat normele de drept material şi nu a analizat în modul corespunzător circumstanţele cauzei, fapt care a generat emiterea unei hotărâri neîntemeiate, aceasta urmând a fi casată de către Curtea de Apel, cu pronunţarea unei noi hotărâri în această parte, prin care cererea de chemare în judecată a reclamantei întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr.23 în procedura falimentului să fie admisă integral.

Mai mult ca atât, apelanta a remarcat că, materialele cauzei denotă faptul că intimatul, a acceptat toate clauzele contractuale la semnarea contractului de credit, fără a obiecta, a solicitat încheierea contractului de credit sus indicat, circumstanță ce denotă că OCN ”R*****” SRL la etapa negocierii contractului de credit a respectat cu strictețe prevederile art. 5 alin. (2) al Legii 202 din 12 iulie 2013 privind contractele de credit pentru consumatori.

Prin urmare, OCN „R*****” SRL consideră irelevante argumentele instanței de fond potrivit căreia, clauzele contractului nu au fost negociate, deoarece, probele anexate denotă invers, iar intimatul le-a acceptat.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

La caz, cererea de apel a fost depusă la 20 decembrie 2023, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 08 decembrie 2023. Prin urmare, se constată ca fiind depus în termen apelul.

Aprecierea instanței de apel:

Colegiul civil reține că acțiunea OCN „R*****” SRL a fost examinată în procedura cererilor cu valoare redusă, reglementată de capitolul XXII al Codului de procedură civilă (art. 276^2 -276^4).

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 276^2 din Codul de procedură civilă, dacă valoarea cererii în cauzele de încasare a unei sume de bani nu depășește 10 salarii medii pe economie prognozate la data sesizării instanței, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată și alte venituri accesorii, această cerere se examinează ca cerere cu valoare redusă.

În acord cu prevederile art. 276^3 din Codul de procedură civilă, procedura cu privire la cererile cu valoare redusă este scrisă. Judecătorul poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea uneia dintre părți de a examina cererea în ședință publică.

În conformitate cu prevederile art. 276^4 din Codul de procedură civilă, instanța soluționează cauza și adoptă dispozitivul hotărârii într-un termen de cel mult 6 luni de la data depunerii cererii. Dacă, după ce i s-au comunicat cererea de chemare în judecată și înscrisurile anexate, pârâtul nu depune referință, soluționarea cererii se face în baza materialelor anexate la dosar. Hotărârea judecătorească adoptată se publică pe pagina web a instanței judecătorești și se comunică participanților la proces, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor. Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condițiile prezentului cod. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare. Instanța de apel examinează cererea de apel în procedură scrisă sau cu citarea participanților la proces, prevederile art. 276^3 fiind aplicabile corespunzător.

La caz, în adresa părților a fost expediată înștiințarea cu privire la examinarea apelului declarat în lipsa participanților la proces.

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma materialelor din dosar și în raport cu prevederile legislației în vigoare, Colegiul civil consideră că apelul declarat este neîntemeiat și urmează a fi respins, din următoarele motive.

Potrivit art. 385 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

De asemenea, potrivit art. 373 alin. alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Aprecierea instanței de apel:

În cadrul examinării cauzei în instanța de apel s-a stabilit că, la data de 03 octombrie 2017, între OCN „R*****” SRL în calitate de ”împrumutător” și Roșca Maria, în calitate de ”împrumutat”, a fost încheiat Contractul de împrumut cu dobîndă nr. 32 prin care împrumutătorul și-a asumat obligația de a elibera un împrumut în sumă de 30 000 lei împrumutatului, iar ultimul la rîndul său – de a rambursa împrumutul oferit și alte plăți aferente în termen de 24 de luni (f.d. 8-10). Iar potrivit Dispoziției de plată nr. 32 din 03 octombrie 2017, se reține că, pîrîtului Roșca Maria i-a fost eliberată suma de 30 000 lei (f.d. 13).

Tot la 03 octombrie 2017, între OCN „R*****” SRL în calitate de „împrumutător”, Roșca Maria, în calitate de „împrumutat”, și Roșca Victor, în calitate de „fidejusor” a fost încheiat Contractul de fidejusiune nr. 23 prin care fidejusorul și-a asumat obligația de a achita plățile scadente și alte plăți aferente, stabilite conform contractului de împrumut. (f.d. 15)

La fel din materialele cauzei rezultă că, la 29 aprilie 2021 și 18 februarie 2022, în adresa Mariei Roșca şi Roșca Victor a fost expediată o notificare, prin care reclamantul a solicitat achitarea integrală a creditului și a tuturor plăților ce reies din Contractul de credit nr. 32 din 03 octombrie 2017, care însă nu a fost recepționată de către pîrîți. (f.d. 18-21) Mai mult, potrivit calculului desfășurat la contractul de împrumut nr. 32 din 03 octombrie 2017, se reține că reclamantul Roșca Maria a efectuat următoarele plăți: 24 858,27 lei – împrumut, 7 040,73 – dobîndă, 11 250 – comision de administrare și 5 420 lei – dobîndă de întîrziere (f.d. 24).

Astfel, invocând că Roșca Maria nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale de rambursare a sumei împrumutate, OCN „R*****” SRL a înaintat prezenta acțiune, solicitând încasarea silită și în mod solidar din contul debitorului ***** și Roșca Victor în contul OCN „R*****” SRL, a datoriei acumulate conform contractului

de împrumut nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, în sumă de 19 710,87 lei și a taxei de stat în mărime de 591,33 lei.

Fiind învestită cu soluționarea cauzei în fond, prin hotărârea din 08 decembrie 2023, Judecătoria Chișinău sediul Centru a constatat nulitatea absolută a clauzelor Contractului de împrumut cu dobînda nr. 32/2017 din 03 octombrie 2017, (Partea 1. Informații de bază) „Comision de administrare lunar - 450 lei” şi pct. 3.2 lit. b) din Partea 2. Condiții generale, ca fiind abuzive. A respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de OCN „R*****” SRL către ***** privind încasarea datoriei.

Analizând materialele dosarului în raport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, instanța de apel ajunge la concluzia că soluția primei instanțe este justă și legală, aceasta având la bază cumulul dovezilor administrate la dosar, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită.

În materie de drept, Colegiul reține că, potrivit art. 774 alin. (1) din Codul civil (în vigoare la data apariției raporturilor juridice), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În conformitate cu art. 776 din Codul civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Potrivit prevederilor art. 858 alin. (1) și (2) din Codul civil, temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

De asemenea, conform art. 1763 alin. (1), (3), (4) din Codul civil, prin contractul de credit, o bancă sau o organizație de creditare nebancară (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei alte persoane (debitor) o sumă de bani ca împrumut, cu condiția rambursării ei, a plății dobânzii și a altor plăți aferente, sau își asumă orice alt angajament de a achiziționa o creanță sau de a efectua o plată, de a prelungi termenul de rambursare a datoriei sau de a emite orice garanții. Față de contractul de credit se aplică prevederile referitoare la contractul de împrumut în măsura în care regulile prezentului capitol nu prevăd altfel sau din esența contractului de credit nu reiese contrariul. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică împrumuturilor acordate de către bănci sau organizații de creditare nebancară, precum și alte organizații care acordă credite în baza legii.

Potrivit art. 1244 alin. (1)-(2) din Cod civil, în baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobânzi, a cărei rată anuală nu poate depăși dublul ratei de referință CHIBOR înregistrată în ziua bancară anterioară datei în care părțile au stipulat rata dobânzii. În sensul prezentului alineat, rata de referință CHIBOR este rata calculată în modul stabilit de Banca Națională a Moldovei, în

baza cotațiilor orientative/ferme ale băncilor contributorii pentru plasarea mijloacelor bănești în lei moldovenești la alte bănci, pe termen de 12 luni. Interdicția prevăzută la alin. (1) nu se aplică dobânzilor percepute sau plătite de către Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, de băncile comerciale, de asociațiile de economii și împrumut, organizațiile de creditare nebancară, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

Conform art. 1247 alin. (1)-(3) din Codul civil, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobânzi, el are dreptul să restituie împrumutul și până la expirarea termenului. O asemenea restituire are ca efect rezoluțiunea împrumutului. Împrumutatul trebuie să restituie bunuri de calitatea și în cantitatea bunurilor primite și nimic mai mult, chiar dacă prețurile au crescut ori au scăzut. În cazul în care a împrumutat o sumă de bani, împrumutatul are obligația de a restitui suma nominală primită fără a ține cont de variațiile valorii banilor.

Totodată, conform art. 217 alin.(1) Cod Civil (în vigoare pînă la 01.03.2019), nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut şi actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu.

Cu referire la contractul de credit nr. 32 din 03 octombrie 2017 și clauzele prevăzute, Colegiul reține faptul că acestea prevăd dreptul Organizației de microfinanțare de a percepe un comision de administrare de 450 lei/lunar, iar pct. 3.2. lit. b) din contractul nominalizat prevede că, “în cazul cînd împrumutatul va achita integral la termenul stabilit orice sumă scadentă conform prezentului contract, prevăzută în graficul de rambursare al împrumutului, acesta va achita o dobîndă de întîrziere egală cu suma dintre rata anuală a dobînzii prevăzute în prezentul contract și 10 (zece) procente anual. Dobînda de întîrziere se va calcula anual reieșind din anul calendaristic de 365/366/zile. Totodată, părțile au convenit ca dobînda de întîrziere achitată de împrumutat către împrumutător nu poate fi mai mică decît suma de 20 lei pentru fiecare zi de întîrziere și urmează a fi achitată către împrumutător imediat. Achitarea dobînzii de întîrziere nu exonerează pe împrumutat de îndeplinirea condițiilor contractuale.”

Conform art. 732 Cod civil, (în vigoare pînă la 01.03.2019), ”(1) Neclaritățile din condițiile contractuale standard se interpretează în defavoarea părții care le-a formulat. (2) În caz de dubiu, contractul se interpretează în favoarea celui care a contractat obligația şi în defavoarea celui care a stipulat-o. În toate cazurile, contractul se interpretează în favoarea aderentului sau a consumatorului”.

Așa-dar, raportînd situația de fapt la normele de drept material citate, s-a constatat că clauzele contractuale expuse supra din contractul de credit nr. 32 din 03 octombrie 2017 nu sunt compatibile cu principiile de bază (esențiale) ale reglementărilor legale. Or, prevederile contractuale nominalizate din contractul de credit nr. 32 din 03 octombrie 2017, nu au fost negociate, contractul de credit fiind

redactat de reclamant unilateral, potrivit unor clauze contractuale standard, fără acordarea posibilității debitorului de a discuta conținutul acestora.

La fel, Colegiul notează că, la caz lipsesc careva indicii că clauzele contractuale expuse supra, au fost negociate, fapt care se confirmă şi prin rapiditatea de semnare a contractului de primire a banilor. Negocierea directă cu consumatorul este echivalentă cu modificarea clauzelor contractuale, iar în lipsa unor probe concrete privind negocierea, instanța constată că creditorul nu a dovedit prezumția caracterului nenegociat al clauzelor standard.

În asemenea situație, organizația de microfinanțare a impus spre semnare un contract preformulat, nenegociabil, consumatorul neavînd posibilitatea reală să ia cunoștință, la data semnării contractului, de amploarea și de componenta riscului la care s-a expus, care sunt factorii ce va influența creditul, ce costuri ar putea să îi fie puse în sarcină, după semnarea/acceptarea contractului, într-o asemenea manieră, încît să poată refuza contractul. Scopul instituirii nulității absolute a clauzelor abuzive constă în descurajarea profesionistului să utilizeze clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Or, scopul menționat nu poate fi atins dacă în rezultatul constatării nulității absolute efectele clauzelor abuzive s-ar diminua pînă la limita stabilită prin lege. În acest caz, este necesară excluderea totală a efectelor clauzelor abuzive, astfel încît să se înțeleagă că, în cazul constatării caracterului abuziv al clauzelor contractuale, utilizatorul nu va putea miza pe reducerea efectelor clauzelor abuzive pînă la minimul legal, astfel fiind sancționat pentru practicarea clauzelor abuzive.

De asemenea, în acest sens, se reiterează prevederile art. 5 alin. (1) şi (2) lit. a) din Legea privind contractele de credit pentru consumatori nr. 202 din 12 iulie 2013, care statuează expres că, creditorul şi, dacă este cazul, intermediarul de credit furnizează consumatorului, în baza clauzelor şi a condițiilor de creditare oferite de către creditor, precum şi, după caz, a preferințelor exprimate şi a informațiilor furnizate de către consumator, informațiile necesare care să îi permită consumatorului să compare mai multe oferte pentru a putea lua o decizie informată cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit. Informațiile precontractuale sunt furnizate cu suficient timp înainte, dar cel puțin cu 15 zile calendaristice înainte ca un consumator să încheie un contract de credit sau să accepte o ofertă. Perioada de 15 zile poate fi redusă cu acordul scris al consumatorului.

Astfel, negocierea directă cu consumatorul nu este echivalentă cu prezentarea pachetului de servicii de către creditor și cu obligația de informare, negocierea presupunînd, ca partea, consumatorul, să aibă posibilitatea studierii şi modificării clauzelor contractuale.

Reieșind din prevederile normelor de drept și a circumstanțelor de fapt, Colegiul judiciar reține că întemeiată concluzia instanței de fond precum că clauza

contractuală cu privire la comisionul de administrare de 450 lei/lunar, și pct. 3.2. lit. b) din contractul de credit nr. 32 din 03 octombrie 2017 sunt abuzive. Or, contractul de credit încheiat de OCN „R*****” SRL este contract preformulat, este indubitabil contract de adeziune, întrucît nu se negociază, acceptarea acestuia fiind o condiție pentru a încheia orice contracte cu persoana juridică. Voința clientului se rezumă la a semna sau nu contractul.

Totodată, Colegiul reține că, la materialele cauzei este anexat calculul desfășurat la contractul de împrumut nr. 32 din 03 octombrie 2017, din care rezultă cu certitudine că pîrîta/intimată Roșca Maria a efectuat următoarele plăți: 24 858,27 lei – împrumut, 7 040,73 – dobîndă, 11 250 – comision de administrare și 5 420 lei – dobîndă de întîrziere.

Iar, potrivit graficului de rambursare, pîrîta/intimată Roșca Maria urma a achita suma de 30 000 lei cu titlu de credit acordat, suma de 11 700 lei cu titlu de comision, suma de 4 919,69 lei cu titlu de dobîndă, iar în total suma de 46 619,68 lei. (f.d. 10, verso).

Respectiv, se constată ca corectă și întemeiată concluzia instanței de fond precum că odată cu anularea clauzelor abuzive, pîrîta/intimată Roșca Maria și-a onorat obligațiile asumate prin contractul încheiat, or, dînsa a achitat suma de 48 569 lei, în timp ce urma a achita doar suma de 46 619,68 lei, fapt ce se confirmă prin calculul desfășurat la contractul de împrumut nr. 32 din 03 octombrie 2017.

În acest sens, Colegiul consideră oportun de a reitera prevederile art. . 3 din Directiva 93/13 CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive, care indică expres că o clauză contractuală, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, este abuzivă, în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. Se consideră întotdeauna că o clauză nu a fost negociată individual, atunci cînd a fost inclusă de către comerciant în prealabil și, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul ei. La fel, conform dispozițiilor Directivei în contractele încheiate cu consumatorii p. 1 fit. e) al anexei la art.3 alin. (3) sunt considerate clauze abuzive, utilizate într-un contract încheiat cu un consumator, în special dispozițiile care: impun, cu titlu de penalități, consumatorului care nu şi-a îndeplinit obligațiile, o despăgubire într-un cuantum disproporționat de mare. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat că Directiva 93/13[...] trebuie interpretată în sensul că o instanță națională este obligată, din momentul în care dispune de elemente referitoare la situația de drept şi de fapt, necesare în acest scop, să aprecieze, chiar din oficiu, caracterul disproporționat al penalității, prevăzute în contractul de credit, încheiat între un furnizor de servicii financiare şi un consumator.

Cu referire la aceasta, Curtea Supremă de Justiție, în Recomandarea nr. 95 din 06 decembrie 2016 cu privire la aplicarea dispozițiilor legale ce vizează contractul de credit/împrumut, încheiat cu organizațiile de microfinanțare a statuat, că ”... în majoritatea cazurilor, organizația de microfinanțare (creditorul), în textul contractului de împrumut, indică „comisioane şi alte taxe”, însă, în toate cazurile, scopul clauzei privind aceste remunerații este neclar, caracterul echivoc al clauzelor fiind în contradicție dispozițiilor art.5 din Legea nr.256 din 09.12.2011. Negocierea, în măsura în care ar fi existat, putea privi, cel mult, doar cuantumul comisionului sau a altor taxe. Însă, după cum s-a stabilit, se contestă nu cuantumul, ci însăși existența acestor clauze, incluse în contract.

În astfel de circumstanțe, instanța de judecată va verifica, dacă terminologia folosită – „comision, taxe şi alte remunerații, în legătură cu acordarea împrumutului” este descrisă în cuprinsul condițiilor generale ale contractului de împrumut, încheiat pentru ca consumatorul să fie în deplină cunoștință de cauză, cu privire la motivele pentru care sunt percepute aceste sume, din moment ce motivația perceperii lor nu este detaliată nici în cuprinsul condițiilor speciale, nici în cel al condițiilor generale ale contractului de împrumut.

Mai mult ca atît, creditorul urmează să indice scopul pentru care a fost perceput comisionul (alte taxe), destinația acestuia, astfel încît să ofere consumatorului toate informațiile necesare în raport de care ultimul alege să încheie sau nu contractul respectiv, urmează să se specifice care sunt operațiunile concrete, pe care creditorul se obligă să le efectueze, în schimbul acestor comisioane. Creditorul urmează să furnizeze servicii care constituie o contraprestație şi care să justifice perceperea acestui comision, în plus, redactarea acestor clauze să nu fie lipsită de claritate. Cuprinsul contractului urmează să conțină precizări, cu privire la fundamentul perceperii acestui comision ori destinației acestuia, să conțină în mod transparent motivele care justifică remunerația corespunzătoare acestui comision, în condițiile în care se contestă că creditorul este obligat să furnizeze o contraprestație reală, pentru a obține comisionul menționat. În lipsa acestor precizări, clauza privind comisionul va fi considerată abuzivă, în sensul art. 5 din Legea nr. 256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive din contractele încheiate cu consumatorii, deoarece se va considera că, pe de o parte, pentru acordarea creditului se percep două costuri (dobînda şi comisionul), fără ca distincția dintre acestea să fie exprimată în mod clar şi inteligibil, iar, pe de altă parte, față de valoarea comisionului, pe toată durata contractului, s-a creat în detrimentul consumatorului şi contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile şi obligațiile părților, pentru că nu există, practic, o definire a activităților, pe care organizația de microfinanțare le prestează, în schimbul comisionului”

Curtea de Justiție a Uniunii Europene a precizat că Directiva 93/13[…] trebuie interpretată în sensul că o instanță națională este obligată, din momentul în care dispune de elemente referitoare la situația de drept și de fapt, necesare în acest scop, să aprecieze, chiar din oficiu, caracterul disproporționat al penalității, prevăzute în contractul de credit, încheiat între un furnizor de servicii financiare și un consumator.

În context, potrivit art. 1 din Legea nr. 105 din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, consumator este orice persoană fizică ce intenționează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător sau profesională, iar în calitate de agent economic poate fi orice persoană juridică sau fizică autorizată pentru activitate de întreprinzător, care fabrică, transportă, comercializează produse ori părți din produse, prestează servicii (execută lucrări).

Potrivit art. 3 din Legea nr. 1 din 16 martie 2008 cu privire la organizațiile de creditare nebancară, organizație de creditare nebancară – societate pe acțiuni sau societate cu răspundere limitată, care desfășoară cu titlu profesional doar activitățile prevăzute la art. 8 alin. (2), adică acordarea de credite nebancare și leasingul financiar.

În continuare, potrivit art. 1076 din Codul civil, clauza abuzivă este lovită de nulitate absolută. Această nulitate de protecție operează doar în măsura în care anularea clauzei avantajează partea care nu a propus clauza abuzivă. În cazul în care partea care nu a propus clauza abuzivă este un consumator, instanța de judecată este obligată să invoce nulitatea din oficiu. Dacă contractul poate fi, în mod rezonabil, menținut fără clauza abuzivă, celelalte clauze rămân valabile. În cazul în care s-a constatat nulitatea clauzei abuzive, iar profesionistul a suportat, din această cauză, un cost cu cealaltă parte contractantă, el are un drept de regres contra celui care i-a vândut bunul, a executat lucrarea sau a prestat serviciul (furnizorul) și i-a impus utilizarea clauzei abuzive în raport cu cei cu care contactează profesionistul dacă contractul dintre furnizor și profesionist nu prevede altfel.

Conform art. 1077 alin. (1) pct. 6) din Codul civil, sunt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect, solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale.

Suplimentar, instanța de apel menționează că, caracterul negociat al contractului, nu poate fi apreciat doar prin aducerea la cunoștință și semnarea de către debitor a contractului, deoarece părțile nu se află pe poziții de egalitate, nici în ce privește cunoștințele de specialitate, nici în ce privește puterea de negociere, iar debitorul nu au avut posibilitatea să negocieze, în cunoștință de cauză,

contractul, ci doar să-l semneze sau nu. Simpla informare a reclamanților în legătură cu prevederile contractului nu echivalează, în nici un fel, cu negocierea în cazul contractelor de acest tip.

Suplimentar, Colegiul civil menționează că în temeiul art. 5 alin. (1)-(3) și (5) lit. e) al Legii nr. 256 din 09 decembrie 2011 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, o clauză contractuală nefiind negociată în mod individual cu consumatorul este abuzivă în cazul în care creează, contrar cerințelor de bună-credință, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract. Se consideră întotdeauna că o clauză nu a fost negociată individual atunci când a fost inclusă de către comerciant în prealabil și, din acest motiv, consumatorul nu a avut posibilitatea de a influența conținutul ei. Sunt considerate abuzive clauzele care au ca obiect sau efect solicitarea de la orice consumator care nu și-a îndeplinit obligația să plătească drept compensație o sumă disproporționată în raport cu prejudiciul cauzat de neonorarea obligațiilor contractuale.

Conform art. 1072 alin. (1) din Cod civil, într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este propusă de către profesionist și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, consumatorul.

Potrivit art. 1071 din Codul civil, persoana care prezintă clauze care nu au fost negociate individual este obligată să se asigure că ele sunt elaborate și comunicate într-un limbaj clar și inteligibil, precum și să fie lizibile. Această cerință este aplicabilă textului în întregime, inclusiv notelor de subsol, trimiterilor la alte texte sau specificațiilor de orice natură. Într-un contract dintre un profesionist și un consumator, clauza propusă de către profesionist cu încălcarea obligației de transparență impuse prin dispozițiile alin. (1) poate fi considerată abuzivă doar pe acest unic temei.

În acest context, urmează de analizat ce înseamnă redactarea clauzelor „într-un limbaj clar și inteligibil”. Limbaj clar înseamnă, în primul rând, exprimarea corectă, din punct de vedere gramatical, sub acest aspect, chiar dacă respectivele clauze au fost exprimate clar din punct de vedere gramatical, trebuie să se țină seama de faptul că ele nu au fost negociate, contractul fiind unul de adeziune, iar faptul că creditorul a informat consumatorul în legătură cu conținutul contractului și că a lăsat timp de analiză și gândire, nu înseamnă că a și negociat aceste clauze cu ultimul. În ceea ce privește limbajul inteligibil, acest caracter înseamnă mult mai mult, respectiv, înseamnă posibilitatea pentru consumatori să prevadă consecințele ce decurg din cuprinsul clauzelor contractului, mai ales sub aspectul consecințelor economice care rezultă din acesta, în ceea ce-i privește.

Colegiul civil mai menționează că potrivit regulilor unanim acceptate, în cazul în care creditorul pretinde că o clauză standard a fost negociată individual cu consumatorul, lui îi revine sarcina probei.

Cu toate acestea, o astfel de probă lipsește, iar simplul fapt al semnării contractului nu poate constitui temei suficient pentru a constata că actul juridic semnat între părți a fost negociat cu adevărat și este obligator față de debitor, clauzele contractului din litigiu fiind prestabilite/redactate de către OCN „R*****” SRL, fără ca consumatorul să aibă posibilitatea de a modifica sau înlătura una dintre clauze, iar eventualele diferențe dintre ele nu se datorează negocierii cu clienții, ci particularităților fiecărui client în parte.

În același sens, Colegiul civil reiterează conceptul primei instanțe, potrivit căruia, contractul de credit 32 din 03 octombrie 2017 a fost încheiat pe un termen de 24 luni, pentru care, conform graficului de rambursare, a fost calculate datoriilor acumulate de către debitor, constituie 19 710,87 lei, dintre care: 5141,73,84 lei - soldul creditului; 2 059,14 lei - dobînda; 4 950 lei - comision lunar de administrare; 7 560 lei - dobînda de întîrziere.

Astfel, având în vedere efectele nulității clauzelor contractuale stabilite supra, Colegiul civil consideră corectă soluția instanței de fond, care deducând din sumele deja achitate, cu titlu de dobândă de întârziere, a conchis respingerea acțiunii.

Totodată, s-a constatat că, intimata/pîrîtă Roșca Maria a efectuat următoarele plăți: 24 858,27 lei – împrumut, 7 040,73 – dobîndă, 11 250 – comision de administrare și 5 420 lei – dobîndă de întîrziere. Iar, potrivit graficului de rambursare, pîrîtul Roșca Maria urma a achita suma de 30 000 lei cu titlu de credit acordat, suma de 11 700 lei cu titlu de comision, suma de 4 919,69 lei cu titlu de dobîndă, iar în total suma de 46 619,68 lei.

Astfel, odată cu anularea clauzelor abuzive, instanța reiterează că, pîrîtul/intimat Roșca Maria și-a onorat obligațiile asumate prin contractul încheiat, or a achitat suma de 48 569 lei, în timp ce urma a achita doar suma de 46 619,68 lei, fapt ce se confirmă prin calculul desfășurat la contractul de împrumut nr. 32 din 03 octombrie 2017.

Suplimentar, Colegiul civil consideră declarative argumentele apelantei cu referire la netemeinicia concluziei instanței de fond în privința clauzelor contractuale, catalogate drept unele abuzive, or, în fapt, contractul semnat între părți este unul cadru (tipizat), clauzele fiind stabilite unilateral de către reclamant fără ca consumatorul să poată influența schimbarea lor respectiv având doar opțiunea să-l semneze sau nu, iar simpla informare despre condițiile contractuale nu echivalează cu negocierea acestuia.

Mai mult, cu referire la argumentele apelantei despre netemeinicia concluziei instanței de fond în privința nulității absolute a clauzei, Colegiul civil menționează că conform art. 1 al Legii privind protecția consumatorului, drept clauză abuzivă se

definește clauza contractuală care, nefiind negociată în mod individual cu consumatorul, creează, contrar cerințelor bunei-credințe, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, în detrimentul consumatorului, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților ce apar din contract.

Suplimentar, este de reținut, că potrivit principiului proporționalității CEDO, măsurile administrative și penalitățile nu trebuie să treacă dincolo de ce este strict necesar, în așa fel încât procedurile de control să nu fie făcute încât să îngrădească libertățile pe care le cere tratatul și nu trebuie să fie însoțite de o penalitate disproporționată cu gravitatea încălcării, încât să devină un obstacol in exercitarea acelei libertăți.

În acest sens, pe lângă faptul că atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, a fost constatat caracterul abuziv al clauzelor contractuale și, totodată, necorespunderea acestora prevederilor art. 15 alin. (7) din Legea nr. 202, din 12 iulie 2013 ”privind contractele de credit pentru consumatori”, Colegiul civil remarcă că apelanta a făcut o sinteză a circumstanțelor de fapt ale pricinii raportate la normele legale, care se referă la circumstanțele deja constatate și elucidate pe deplin de prima instanță, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

Colegiul civil menționează că fiind o trăsătură esențială a apelului, efectul devolutiv constă în provocarea unei noi judecăți de fond, atât cu privire la problemele de fapt, cât și cu privire la cele de drept, în limitele stabilite prin cererea de apel, astfel circumstanțele și probele care nu au putut fi prezentate în prima instanță, dar au o importanță majoră în soluționarea litigiului urmează să fie prezentate în instanța de apel.

Distinct de cele indicate, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții vs France nr. 26561/1995, unde Comisia a menționat că ”. . . art. 6 § 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes. . . ”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererea de apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, care ar duce la anularea actului judecătoresc atacat cu apel.

Astfel, dat fiind că argumentele apelantei sunt nefondate și combătute integral prin concluziile relatate supra, în speță lipsind temeiuri legale pentru casarea hotărârii contestate, Colegiul conchide că apelul declarat este pasibil de a fi respins.

În conformitate cu art. 276^4, 385 lit.a), art. 389-390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel declarată de reprezentantul apelantului, OCN „R*****” SRL, Valuța Alexandru.

Se menține hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 08 decembrie 2023, cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de OCN „R*****” SRL către ***** privind încasarea datoriei.

Decizia nu se supune recursului, fiind definitivă și irevocabilă la data pronunțării.

Preşedintele completului, judecătorul Ruxanda Pulbere

Judecătorii Dorin Dulghieru

Ala Malîi